

Sp. Mgr. Jan Józef Fitzke

Do ofiar wojny, które tak bardzo przerzadziły szeregi prehistoryków polskich, należy także młody prehistoryk małopolski Jan Fitzke, urodzony 12 I. 1909 r. w Gdowie, w pow. myślenickim. Już jako uczeń gimnazjum krakowskiego św. Jacka interesował się żywo prehistorią, biorąc udział w badaniach wykopaliskowych w Złotej, w pow. sandomierskim. Uzyskawszy w r. 1929 maturę, studiował ulubiony przedmiot w Uniwersytecie Jagiellońskim, uzyskując w r. 1933 magisterium z prehistorii, na podstawie pracy p.t. Neolit w jaskiniach krakowskich, którą ukończył w czasie pobytu w Podchorążówce w Krakowie. W czasie studiów zdobył niezbędną praktykę muzealną, pracując w Muzeum Archeologicznym Polsk. Akademii Umiejętności. W latach 1933—34 prowadził badania wykopaliskowe z ramienia Miejskiego Muzeum Etnograficznego w Łodzi, rozkopując m. i. ciekawie cmentarzysko z okresu wędrowek ludów w Oszczywilku, w pow. kaliskim. W r. 1935 wziął przez kilka miesięcy udział w badaniu grodu kultury łużyckiej w Biskupinie i wyjeżdżając stąd w interesie ochrony zabytków uratował m. i. cenne zabytki kultury ceramiki wstęgowej kłutej w Sędowie, w pow. mogileńskim. Uzyskawszy w r. 1937 stanowisko kustosa w Muzeum Ziemi Wołyńskiej w Łucku, rozwinął tam żywą działalność badawczą, przyczyniając się do odkrycia nieznanych dotąd grup zabytków prehistorycznych. Zreorganizował też muzeum w Łucku i wzbogacił wielu cennymi nabytkami. W Łucku napisał pracę p. t. Krakowska grupa ceramiki sznurowej, mającej stanowić rozprawę doktorską. Tuż przed wybuchem wojny został jako podporucznik rezerwy powołany do wojska. Wraz z dwoma innymi prehistorykami polskimi (Bartysem i Dobrogowskim) zginął w Katyniu. Sp. Mgr. Józef Fitzke był szczerze oddanym swej pracy i zapalonym terenowcem. Poza odkryciem pierwszego cmentarzyska z okresu wędrowek ludów zawdzięczamy mu m. i. rozkopanie pierwszych osad ceramiki wstęgowej rytej, nadcisańskiej i malowanej południowomorawskiej na Wołyniu. Niestety tylko niewielką część swych prac wykopaliskowych zdołał opublikować. Jeżeli praca doktorska Zmarłego istotnie zachowała się w rękopisie, należałoby ją wydać drukiem. Fitzke był od r. 1930 członkiem Polsk. Tow. Prehistorycznego i współpracownikiem obu naszycych czasopism. Poniżej podajemy spis prac Mgra Fitzkego ogłoszonych drukiem, nie obejmujący artykułów drukowanych w Dodatku Naukowym Ilustr. Kuriera Codziennego w Krakowie.

1. Pierwszy zjazd Uczniów Prehistorii na Wyższych Uczelniach w Krakowie (Z otchłani ków, V, 1930, str. 81—86).
2. Druga wycieczka archeologiczna Koła Prehistoryków U.U.J. w Krakowie na Śląsk (Tamże VI, 1931, str. 80—81).
3. Prywatny zbiór wykopalisk z cmentarzyska ciałopalnego (halsztackiego) z Kwaczały, pow. Chrzanów, woj. krakowskie (tamże VII, 19—21).
4. Nowe znalezisko z okresu wpływów rzymskich na Woli Duchackiej w Krakowie (tamże VII, 58—60).

5. Skarb brązowy z trzeciego okresu epoki bronz. (Monteliusa), znaleziony w Piestrzcu, gmina Wójcza, pow. stopnicki (tamże VII, 61—62).
 6. Poszukiwania archeologiczne w Pobiedniku, w powiecie miechowskim (Przegląd Archeol. tom IV, str. 246—248).
 7. Poszukiwania archeologiczne na cmentarzysku łużyckim w Małej Wsi, w pow. wieluńskim (woj. łódzkie). (Przegl. Archeol. t. V, str. 90—94).
 8. Grób ciałopalny nr. 86 z Zalewa II (Przegl. Archeol. t. V, str. 100—101).
 9. Trzy groby późnolateńskie odkryte na cmentarzysku łużyckim w Okołowicach, powiat łaski, woj. łódzkie. (Przegl. Archeol. t. V, str. 107—109).
 10. Materiały prehistoryczne z Sandomierskiego (Materiały Prehistoryczne P.A.U. tom I, Kraków 1934, str. 59—84 z 2 tabl.).
 11. Odkrycie osady z wczesnego okresu rzymskiego i cmentarzyska z okresu wędrówek ludów w Oszczywilku, w pow. kaliskim. (Z otchłani wieków IX, str. 21—38).
 12. Stanowisko kultury ceramiki kreskowo-kłutej w Sędowie, w pow. mogileńskim (tamże XI, str. 21—25).
 13. Prace archeologiczne na terenie wojew. łódzkiego (tamże XI, str. 107—112).
 14. Tegoroczne badania archeologiczne na Wołyniu (tamże XIII, str. 125—128).
 15. Cmentarzyska kultury łużyckiej w pow. sieradzkim. (Przegl. Archeol. t. VI, str. 244—251).
 16. Próba pełnej rekonstrukcji wyglądu domu w grodzie kultury łużyckiej w Biskupinie. (Przegl. Archeol. t. VI, str. 258).
 17. Wczesnohistoryczne kurhany w Poddębcach w pow. łuckim. (Wiadom. Archeol. t. XVI, wyd. I, str. 357—362).
- Krótki życiorys ś.p. Fitzkiego, pióra Rudolfa Jamki, zamieścić Polski Słownik Biograficzny w t. VII, str. 25.

T. R.